

31 VII 48

Posamezni izvod 80 grošev, mesečna naročnina 1 šilling

SLOVENSKI vestnik

GLASILO SLOVENSKE KOROŠKE

Letnik III. Celovec, v soboto 7. VIII. 1948 Štev. 54 (147)

Avstrijski kapital je bil prvi podpornik Hitlerja

Sovjetski predlog za podonavsko plovbo je garant miru in sodelovanja

Na podonavski konferenci je jugoslovanski delegat dr. Aleš Bebler odgovoril avstrijskemu delegatu grofu Orsini-Rosenbergu, ki je trdil, da pomeni ugotovitev sovjetskega delegata Andreja Višinskega, da je Avstrija sodelovala pri hitlerjevskem napadu, žalitev časti avstrijskega ljudstva. Dr. Bebler je izjavil med drugim:

Zelim govoriti o Jugoslaviji, ki je bila podvržena težkim preizkušnjam, ker je bila glavna žrtev Avstrije v tej vojni. Jugoslavija je bila najbolj prizadeta zaradi avstrijskega napada. To pomeni, da je vprašanje, ki se danes tu postavlja, za Jugoslavijo zelo resno. Avstrijski predstavnik je govoril o »pridobljenih pravicah« Avstrije. Res je, da so se pred vojno avstrijske banke in podjetja vsidrale v Jugoslavijo, kjer so izvajale velik gospodarski pritisk. To se je izražalo tudi v privilegijih, ki jih je uživala na Donavi »Družba za podonavsko plovo«, katere sedež je bil na Dunaju. To so pridobljene pravice. Ta gospodarski pritisk se je izražal tudi v vmešavanju avstrijskega kapitala in finance, ki je bil naklonjen »anšlusu«, v jugoslovanske pozicije. Želim opozoriti, da je bil avstrijski finančni kapital prvi podpornik Hitlerja in da je tesno sodeloval z Nemčijo med okupacijo. Dunajske banke, kakor n. pr. »Wiener Bankverein« so imele monopol za izkoriščanje v Jugoslaviji pod hitlerjevsko okupacijo.

Rosenberg prikazuje stvari, kakor da bi bila Avstrija okupirana država. Avstrijsko ljudstvo je v veliki večini volilo za »anšlus« in sam gospod Renner, sedanjí predsednik avstrijske republike, se je izrekel za »anšlus«. Nato je Avstrija z vsemi svojimi sredstvi prispevala k hitlerjevskemu napadu proti Jugoslaviji. Dala je Hitlerju velik del vojske, ki je služila za napad in okupacijo Jugoslavije. Vrhovni poveljnik hitlerjevskih sil v Jugoslaviji je bil Avstrijec, general v. Rendulitsch. Vi vsi veste, da so te av-

strijske čete operirale pod Hitlerjevim ukazom. Hitler je imel zaupanje vanje.

Rosenberg je govoril o avstrijskem odporu in je pripomnil, da so tudi Avstrijci poznali koncentracijska taborišča. To naj bi pomenilo, da se nemško ljudstvo ni borilo ob strani Hitlerja? Zdelo se bi, da mi nismo sploh imeli sovražnikov in da so bili vsi narodi zavezniki v tej vojni. Iz teh vzrokov — je zaključil dr. Bebler — smatram, da je bil sklep štirih zunanjih ministrov Sovjetske zveze, ZDA, Velike Britanije in Francije glede udeležbe Avstrije na podonavski konferenci pravilen in upravičen. Mislim, da nimamo v tem pogledu ničesar več razpravljati in da bo avstrij-

ski delegat razumel vzroke in da ne bo več postavljaj takih neupravičenih predlogov. (Avstrijski delegat je namreč ponovno zahteval glasovalno pravico tudi za Avstrijo, kljub temu, da so se štirje zavezniki dogovorili, da bodo Avstrijo povabili le s posvetovalnim glasom.)

V nadaljevanju podonavske konference so razpravljali o sovjetskem osnutku dogovora za podonavsko plovo. Jugoslovanski delegat dr. Bebler je poudaril, da se jugoslovanska delegacija zavzema za takšno svobodo podonavske plovice, ki jamči utrditev gospodarskih odnosov in mednarodnega sodelovanja med podonavskimi narodi ter med njimi in ostalimi narodi na podlagi popol-

Mi koroški pionirji se hočemo z naso poštenostjo, iskrenostjo in neuklonljivo-stjo izkazati hvaležno našim partizanom — junakom, ki so žrtvovali svoja mlada življenja za osvoboditev svojega in našega naroda.

Koroški pionirji
v počitniški koloniji

nega medsebojnega spoštovanja in suverene enakopravnosti. Ne moremo dopuščati, da bi diktirale obrežnim državam svojo voljo sile, ki ležijo izven podonavskega območja. Sovjetski osnutek, je nadaljeval dr. Bebler, je pravi garant miru in mednarodnega sodelovanja na podlagi upoštevanja neodvisnosti in suverene enakopravnosti držav.

Tudi češkoslovaški delegat, zunanji minister Clementis je podprl sovjetski predlog.

Ameriški poslanik je nato predložil osnutek za nov dogovor o podonavski plovi, na podlagi katerega bi o bodoči podonavski plovi odločala OZN. Ta osnutek predvideva neomejene možnosti tudi za države, ki ležijo izven podonavskega območja, da si ustanovijo ob Donavi »svobodna pristanišča ali svobodne cone«.

Jugoslovanska delegacija je nato predlagala ustanovitev posebnega odbora, ki se bo bavil z različnimi predlogi za dogovor o podonavski plovi. V tem odboru naj bi bile zastopane vse države, ki imajo na konferenci glasovalno pravico.

Kurasov proti vojni propagandi v avstrijskem tisku

Na zadnji seji Zavezniškega sveta za Avstrijo je sovjetski zastopnik ponovno opozoril na zlonamerno vojnouhujskaško propagando, ki jo vršijo nekateri avstrijski časopisi, poroča TASS iz Dunaja. Že na svoji seji dne 11. junija t. l. je obravnaval Zavezniški svet to vprašanje, vendar sta britanski in ameriški zastopnik pod pretvezo, da sovjetski dokazni material ni zadosten, odklonila potrebne ukrepe za prepoved propagande na novo vojno s strani avstrijskega tiska.

Prvotne trditve ameriškega in britanskega zastopnika, da jima ničesar ni znano, da bi avstrijski tisk vršil propagando na novo vojno, je sovjetski zastopnik na zadnji seji Zavezniškega sveta zavrnil kot hinavske. V resnici britanski in ameriški zastopnik nimata namena, da bi preprečila zločinsko propagando na novo vojno v gotovih avstrijskih časopisih. Ameriški zastopnik je poskušal te vojne hujskače braniti s tem, da prinašajo le članke iz ameriških listov ali citate iz govorov nekaterih ameriških državljanov. Francoski zastop-

nik je potrdil, da so članki, ki jih je omenil sovjetski zastopnik, »nezazelnji«. Vendar je skupno z britanskim zastopnikom podprl ameriškega zastopnika, ki teži za tem, da teh vojnih hujskačev ne bi klicali na odgovornost.

S tem v zvezi je sovjetski zastopnik še podkrepil svojo izjavo, ki jo je podal na zadnji seji, da bo sovjetski element ukrenil vse potrebno, da v sovjetski konji prepreči zlonamerno propagando na novo vojno.

Sovjetski visoki komisar v Avstriji generalni polkovnik Kurasov je v svojem pismu opozoril avstrijsko vlado na nebrzdano hujskanje proti Sovjetski zvezi s strani avstrijskega tiska. To propagando vršijo celo časopisi, ki jih izdajajo avstrijske vladne stranke OeVP in SPOe.

Generalni polkovnik Kurasov ugotavlja, da niti zvezna vlada niti vodstvo omenjenih strank ne ukrene ničesar proti temu hujskanju. V pismu navaja kot primer članke iz »Tiroler Nachrichten«, »Alpenländischer Heimatrufer«.

»Berichte und Informationen«, ki so bili objavljeni v juniju t. l.

Centralna organa OeVP in SPOe, »Wiener Tageszeitung« in »Arbeiterzeitung«, nista zavzela stališča zoper to propagando, temveč sta jo le pospeševala s tem, da sta jo skušala na vse moč načine zagovarjati.

Kurasov poudarja v pismu, da obsoja Generalna skupščina OZN vsakršno propagando na novo vojno, bodisi v tej ali oni deželi, ki bi ogrožala ali kršila mir ali ki bi izzivala ali krepila novo napadalnost.

Ob koncu je izjavil generalni polkovnik Kurasov, da se nadeja, da bo zvezna vlada ukrenila vse potrebno, da prepreči zločinsko propagando na novo vojno v avstrijskem tisku.

Zvezni kancler Figl je v svojem odgovoru generalnemu polkovniku Kurasovu glede hujskaške propagande proti Sovjetski zvezi v nekaterih avstrijskih časopisih izjavil, da avstrijska zvezna vlada nikakor ne namerava zagovarjati takšne prestopke nekaterih časopisov, ki pa so po njegovem mnenju zelo »redki«. Zvezna vlada obžaluje in obsoja takšne prestopke.

V odgovoru pravi dalje, da so avstrijske varnostne oblasti dobile nalog, da predložijo tiskovine, ki vsebujejo pogreške zoper kazenski zakon, državnemu tožilstvu, ki mora v takšnih slučajih odrediti pri pristojnih sodiščih zaplembo teh tiskovin.

Zvezni kancler zatrjuje, da se avstrijska vlada trudi, da vzdržuje z vsemi državami prijateljske odnose in da najostreje obsoja sleherni ukrep, ki bi pomenil propagando na novo vojno.

K temu zagotovu ugotavlja »Oesterreichische Zeitung«, da je centralni organ OeVP »Wiener Tageszeitung« istega dne, ko je objavil izmenjavo not med generalnim polkovnikom Kurasovom in zveznim kanclerjem Figlom, na isti strani prinesel članek, v katerem blati in obrekuje Sovjetsko zvezo. S tem člankom, pravi »Oesterreichische Zeitung«, je »Wiener Tageszeitung« jasno pokazala, kaj lahko pričakujemo od obljub in zagotovil avstrijske vlade, ko celo centralni organ vladne stranke nekaznovano vodi vojnouhujskaško propagando.

Stalin sprejel zastopnike zahodnih sil

Radio Moskva pravi v svojem uradnem poročilu, da je sprejel generalisim Stalin v navzočnosti zunanjega ministra Molotova poslanika ZDA Bedella Smitha, francoskega poslanika Chataigneana in posebnega odposlanca Velike Britanije Roberta. Po časopisnih vesteh bodo ostali predlogi, ki so jih predložili zapadni poslaniki generalisimu Stalinu, tajni.

Glede oskrbe Berlina poroča radio Moskva, da prihajajo v Rostock nove pošiljke sovjetskega žita za berlinsko prebivalstvo. Sovjetske oblasti nameravajo napraviti zadostne zaloge živil za trideset dni. Od prvega avgusta dalje sovjetske oblasti lahko oskrbujejo vse berlinsko prebivalstvo s povečanjem dosedanjih živilskih obrokov.

Da bi ovirale oskrbovanje Berlina s strani sovjetskih oblasti, so anglo-ameriške oblasti in berlinski mestni svet ukiniteli tiskanje dodatnih osebnih izkaznic. Na to spletko so sovjetske oblasti

odgovorile s tem, da so začele v svojem sektorju deliti nove živilske nakaznice, ki bodo služile tudi prebivalstvu zapadnih sektorjev Berlina.

Medtem imajo zapadne oblasti vedno večje težkoče s svojim »zračnim mostom«. Sedaj so Angloameričani prisilili tudi francosko vlado, da je pristala na sodelovanje pri oskrbovanju Berlina in v to svrhu stavila na razpolago 50 letal. Toda poteklo bo precej časa, preden bodo ta francoska letala lahko koristila, kajti francoska vlada še nima ničesar, kar bi s temi letali lahko prevažala v Berlin. Francoske oblasti v Nemčiji so dolgo časa odlašale, toda na pritisk Angloameričanov in zunanjega ministra Schumana jim je le uspelo, da so dale tudi ta »dokaz zapadne enotnosti«.

Zdi se, da se Američani na tistem pripravljajo za izpraznitev Berlina. TASS poroča, da je ameriška uprava v Berlinu na podlagi tajnega načrta za izpraznitev uradov ameriške vojaške uprave v

Berlinu 1. avgusta odpustila 8.000 uradnikov. Tudi šef prevozniške službe za Berlin je na kongresu socialdemokratske stranke izjavil, da bo Berlin izgubljen, če kmalu ne pride pomoč in da bo vsa dosedanja »borba proti bloku« zamanj. Že dva dni ne morejo podjetja zapadnih sektorjev več plačevati svojih delavcev.

K položaju v Berlinu piše »Nationalzeitung«, da bosta generala Clay in Robertson v kratkem odpoklicana s svojih mest kot vojaška guvernerja Nemčije. Dalje piše list: Kljub preklicu generala Claya smo zvedeli iz Washingtona, da bo general Clay zapustil politično areno in s tem omogočil kompromis v Moskvi. Tudi britanski vojaški guverner Robertson bo moral odstopiti kot žrtev politike generala Claya.

Iz Londona pa poročajo, da so politični opazovalci mnenja, da bodo zapadne sile zaprosile za ponovno konferenco z zunanjim ministrom Sovjetske zveze Molotovom ali generalisimom Stalinom.

Jugoslavija je pravilno rešila nacionalno vprašanje

Na V. kongresu KPJ so govorili posamezni delegati tudi o politiki KPJ v nacionalnem vprašanju. Pokazali so kako pravilno je znala nova Jugoslavija rešiti to vprašanje.

Makedonski delegat Lazo Mojsov je govoril o položaju Makedoncev, katerim je šele nova Jugoslavija priznala nacionalno enakopravnost in svobodni razvoj v lastni ljudski republiki. Mojsov je dejal:

»KPJ je edina politična sila, ki jo je makedonski narod poznal v svoji zgodovini, ki je nedvoumno priznala pravico makedonskemu narodu do svobodnega nacionalnega in kulturnega razvoja; to pa ni priznala samo z besedami, marveč se je tudi borila in izvajala to pravico.«

Ko je nadalje govoril o doseženih uspehih na področju tiska ter kulturno-množične in kulturno-umetniške dejavnosti, je dejal:

»Medtem, ko so pred vojno izdajali v makedonskem jeziku samo ilegalne knjige in brošure naše Partije, izdajamo sedaj v makedonskem jeziku letno okrog 2 milijona izvodov skupne naklade različnih knjig in brošur.«

Pred vojno ni bilo niti enega časopisa v makedonskem jeziku, danes pa izhaja že okrog 30 listov in časopisov. Po dolgih stoletjih se vsestransko razvija nova makedonska književnost.

Na področju kulturno-množične dejavnosti in kulturno-umetniške dejavnosti nismo pred vojno imeli ničesar. Danes imamo tri stalna gledališča, 250 dijetalskih skupin, opero, veliko radijsko postajo, sinfonični orkester, 130 pevskih zborov in orkestrov, 104 folklorne skupine, nekaj umetniških šol, 582 knjižnice, 35 domov kulture več kot 400 kulturno-prosvetnih društev v vaseh. Na področju ljudske prosvete je bilo leta 1939 843 šol z 98.000 učenci, leta 1947 pa že 1240 šol s 123.000 dijakov. Leta 1939 je bilo 17 gimnazij z 8816 dijakov, leta 1947 pa 29 gimnazij s 17.269 dijakov. Prav tako je še vrsta učiteljskih, srednjih in strokovnih šol.

Nepotrebno je poudarjati, da niso v teh šolah poučevali v makedonskem jeziku in da so v njih vodili politiko raznarodovanja.

Ti podatki, ki nam ne predočijo popolne slike kulturne preobrazbe makedonskega naroda, jasno pričajo o pravilni marksistično-leninistični politiki naše Partije pri vprašanju kulturnega razvoja zaostalega makedonskega naroda, ki so ga v vsej njegovi zgodovini zavirali, da bi se kulturno razvil in ga celo hoteli zbrisati s površja zemlje.

Delegat madžarske manjšine Šoti Pal je govoril o položaju madžarske manjšine v Vojvodini pred vojno, o njenem sodelovanju v narodnoosvobodilni borbi in življenju Madžarov v novi Jugoslaviji.

»Narodnostno zatiranje v stari Jugoslaviji je imelo hude posledice za življenje madžarskih delovnih množic, — je dejal tov. Šoti Pal. — Desettisoči družin ljudi brez zemlje je živelo od najemnega dela, 16.622 madžarskih kmečkih družin, od 44.000 vseh, je imelo komaj 7.703 orale obdelovalne zemlje, samo 19 madžarskih veleposestniških družin pa je imelo 10.670 orolov zemljišč, 44.839 madžarskih kmečkih družin s posestvi izpod 5 orolov je imelo skupaj 75.000 orolov, 2148 madžarskih kulaških družin pa 131.000 katastarskih orolov zemlje.«

Tov. Šoti Pal je potem navedel podatke in dejstva o zatiranju delovnih množic madžarske narodnostne manjšine v stari Jugoslaviji. Med tem časom je Komunistična partija Jugoslavije delovala med Madžari v Vojvodini ter jih podpirala v borbi za boljše življenje.

Tov. Šoti Pal je potem govoril o razvoju vstaje v Vojvodini in kako so se delovne množice madžarske narodnostne manjšine pridružile narodnoosvobodilni borbi.

Potem je opisoval položaj madžarske narodnostne manjšine v osvobojeni Titovi Jugoslaviji. Sorazmerno po številu prebivalcev so bili izvoljeni v vse organe oblasti v ustrezajočem številu odborov. Madžari, v ustavodajno skupščino

pa je madžarska narodnostna manjšina poslala osem poslancev.

Medtem, ko v stari Jugoslaviji ni dobil noben Madžar z zakonom o agrarni reformi niti pedi zemlje, je prejelo v novi Jugoslaviji 18.840 madžarskih družin nad 80.000 orolov rodovitnih vojvodinskih njiv.

Kulturno prosvetno življenje Madžarov v novi Jugoslaviji se naglo razvija. Zdaj deluje 42 nepopolnih madžarskih gimnazij in tri popolne. Medtem, ko je leta 1941 na 1360 Madžarov odpadel po en madžarski srednješolec, pride leta 1948 po en madžarski srednješolec na 30 Madžarov. Madžari so dobili v novi Jugoslaviji svoje stalno gledališče, razen tega pa deluje nad 50 stalnih amaterskih družin. Razvija se živahna založniška delavnost; izdajajo se številna madžarska dela. Od osvoboditve do sedaj je bilo natisnjenih mnogo knjig in brošur s področja marksizma-leninizma, publicističnih, znanstvenih, leposlovnih del itd. Zdaj imajo Madžari v Vojvodini številne svoje liste, katerih naklada znaša mesečno 1.306.000 izvodov.

Tovariš Šoti Pal je zaključil: »Vsa ta dejstva kažejo očitno, da je narodnostni manjšini Madžarov v novi Jugoslaviji omogočen vsestranski politični, ekonomski in kulturni razvoj.«

Zato madžarsko narodnostna manjšina s svojo vsestransko udeležbo pri delu za zgraditev nove Jugoslavije dokazuje v dejanjih ljubezen do svoje domovine. Iz vsega tega je jasno, da je bila politika našega CK na čelu s tovarišem Titom popolnoma pravilna, tako pred vojno, med njo, kakor tudi danes.

Delegat Giusto Massarotto kot pripadnik italijanske narodnostne manjšine v Istri pa je v svojem govoru med drugim dejal:

»Pravilna linija Kompartije Jugoslavije v vseh, posebno pa še v nacionalnem vprašanju, ki so jo zvesto razlagali in vztrajno izvajali njeni kadri v Istri

in Slovenskem Primorju, je navduševala nas komuniste italijanske narodnosti, kazala pot, po kateri moramo stopati v borbi proti fašističnemu okupatorju, in nam odpirala jasno perspektivo svobodnega življenja v novi Jugoslaviji, ki je že nastajala. Samo takšna Partija, ki je bila brez slehernega nacionalizma in ozkosti, je mogla postaviti temelje našemu bratstvu in omogočiti Italijanom, da so formirali italijansko partijsko enoto.

Ko je bila borba za to, da pripadata Julijska krajina in Trst novi Jugoslaviji, so se komunisti italijanske narodnosti v Istri in Reki za to borili in podpisali to zahtevo. Tega niso storili samo zato, ker so smatrali, da so to upravičene ozemeljske zahteve narodov nove Jugoslavije, temveč tudi zato, ker je to bilo v okviru borbe naprednih sil vsega sveta z mednarodno reakcijo, ker je to pomenilo odvzeti ozemlje oblasti imperializma, osvoboditi delavski razred in vse ljudstvo tega ozemlja pred izkoriščevanjem in omogočiti Italijanom, da bi gradili z ramo ob rami s hrvatskimi tovariši v okviru nove Jugoslavije socializem. Kot edini svobodni Italijani na svetu, ki uživajo velike demokratične pridobitve, ki so bile priborjene med osvobodilno vojno, so postali Italijani Istre in Reke živ zgled vsemu italijanskemu delovnemu ljudstvu v njegovi odločni borbi proti inozemskemu imperikalizmu in domači reakciji.

Dal vam bom nekaj zgledov — je dejal tovariš Massarotto — o tem, kako živijo danes italijanska narodnostna manjšina v novi Jugoslaviji, v državi, kjer je vodilna sila tista Partija, ki jo obtožujejo za nacionalistične in buržoazno-šovinistične prestopke.

Po osvoboditvi so v krajih, kjer so živeli Hrvati in Italijani, pri vsakih volitvah za ljudsko oblast računali z nacionalnim sorazmerjem ter so bili v organe oblasti voljeni Italijani in Hrvati. Tako

je bilo na pr. v Pokrajinskem ljudskem odboru za Istro, ki je bil izvoljen že 1945. leta, 25 Italijanov. V okrajnih, mestnih in krajevnih ljud. odborih na Reki, v Vodnjanu, Poreču itd. je prav tako. V Rovinju, kjer je večina prebivalstva italijan. narodnosti, so v narodno-osvobodilnem odboru skoraj sami Italijani. Na temelju enakopravnosti so bili Italijani, državljani nove Jugoslavije, izvoljeni tudi na zadnjih volitvah v najvišje državne organe, in sicer 2 Italijana v Zvezno skupščino, 6 Italijanov pa v Sabor LR Hrvatske.

V gospodarskih podjetjih kakor tudi v vseh ljudskih organizacijah so razen tovarišev Hrvatov tudi Italijani. Italijani imajo svoj dnevnik »La voce del Popolo«, sindikalni časopis »La voce del Lavoratori«, revije »30 giorni«, »Scuola nuova«, »Jugoslavija«, mladinski list »La gioventù«, pionirski list »Il Pioniere« itd. Italijani imajo svojo organizacijo za kulturni razvoj »Italijansko unijo«, ki upravlja kulturno umetniško dejavnost, izdaja časopise, revije, šolske in druge knjige.

Ko je navedel podatke o delovanju italijanskih klubov kulture in rednega italijanskega gledališča na Reki, je tovariš Massarotto nadalje dejal:

»Razen omenjenega razvija italijanska narodna manjšina svobodno in na razne načine aktivnost v italijanskih šolah, ki delajo po zaslugi ljudske oblasti. V Istri in na Reki je bilo v šolskem letu 1947 — 1948 49 osnovnih in 22 srednjih šol ter tehničnih institutov, na katerih poučuje v italijanskem jeziku 310 profesorjev in imajo 8875 gojencev.

Na zadnjem pregledu kulture nacionalne manjšine v Rovinju — je dejal ob koncu svojega govora tov. Massarotto — v marcu 1948. leta je sodelovalo nad 18.000 oseb. Tega pregleda so se udeležile tudi tri delegacije Demokratične fronte Italije, ki jih je vodil komunistični poslanec Bozzi.

Tovariši in tovarišice! To so uspehi dela in pravilne linije naše Komunistične partije Jugoslavije pod vodstvom Centralnega komiteja in tovariša Tita, to so uspehi internacionalnih načel marksizma-leninizma, na katerih temelji naša Partija.«

Madžarska republika ima novega predsednika

Predsednik madžarske republike Zoltan Tildy je podal ostavko. Ob tej priliki je poslal predsedniku madžarske narodne skupščine pismo, v katerem pravi: »Pri tem svojem koraku želim poudariti, da sem se popolnoma strinjal in se še strinjam s celotno dosedanjjo politiko madžarske ljudske demokracije in s celotno dejavnostjo vlade. Ostavke ne podajam zaradi političnih nesoglasij. Vzrok mojemu sklepu je ta, da se je neka oseba, ki spada v mojo neposredno sredino, hudo pregrešila zoper interese madžarske države, republike in našega naroda. Zaradi tega čutim, da v takšnih okoliščinah ne morem pričakovati od madžarskega naroda popolnega zaupanja, ki je nujno potrebno za izvajanje najvišjih upravnih poslov.«

Voditelji vodilnih strank predsedstva vlade so na medstrankarski konferenci vzeli na znanje in sprejeli ostavko.

Na seji predsedstva madžarske Parti-

je delovnega ljudstva je poročal Matyas Rakosi o položaju, ki je nastal po ostavki predsednika madžarske republike. V svoji resoluciji pravi, da je vzel predsedstvo madžarske Partije delovnega ljudstva ostavko predsednika republike na znanje in se strinja s stališčem medstrankarske konference vodilnih demokratskih strank, ki ga je zavzela v tem vprašanju. Dalje pravi v resoluciji, da so stranke zastopale stališče, da pride za predsedniškega kandidata v pošte zastopnik najmočnejše stranke, to je madžarske Partije delovnega ljudstva. Zato je imenovalo predsedstvo Partije Arpada Szakasitsa za predsedniškega kandidata.

Nato je izvolil madžarski parlament z ogromno večino Arpada Szakasitsa za predsednika madžarske republike.

Szakasits je imel po svoji izvolitvi nagovor, v katerem se je zahvalil za zaupanje, ki so mu ga izkazali, kot »biv-

šemu zidarju in vnuku kmeta - tlačana« ter poudaril, da bo ostal zvest svojemu delavskemu razredu in madžarskemu ljudstvu, kateremu bo služil do konca svojega življenja.

»Dejstva so prepričala naše ljudstvo o pravilnosti politike naše Partije delovnega ljudstva — je nadaljeval Szakasits — zato tudi ni uspelo spletkam reakcije, da bi omajala temelje naše ljudske demokracije.

Nato je izrazil svoje prepričanje, da bo dvig madžarske republike trajen, in da bo rodil svoje sadove. »Mislim — je poudaril Szakasits — da bodo nezaslišani napor našega velikega sosedu in prijatelja madžarskega ljudstva, Sovjetske zveze, in ostalih k mirovni fronti pripadajočih dežel končno zmagali in ustvarili v vsem svetu možnost trajnega miru. Imperializem kljub svojim težnjam ni v stanju, da bi premagal silo resnice, pod katere zastavo se danes zbirajo vsa ljudstva. To resnico branijo danes z vso silo Sovjetska zveza in dežele ljudske demokracije. Vse svoje sile moramo usmeriti na borbo za našo boljšo bodočnost in svobodo narodov ter obračunati z izdajalci — z imperialističnimi agenti. Zaradi te velike naloge bomo ostali zvesti Sovjetski zvezi in taboru dežel ljudske demokracije.«

Jugoslavija bo odpustila avstrijske vojne ujetnike

Zunanji minister FLRJ Stanoje Simić je sprejel šefa avstrijske delegacije na podonavski konferenci v Beogradu Orsini-Rosenberga. Sprejemu je prisostvoval tudi pomočnik zunanjega ministra FLRJ dr. Aleš Bebler. Ob tej priliki je sporočil zunanji minister Simić šefu avstrijske delegacije, da bo Jugoslavija do konca 1948. leta odpustila vse avstrijske vojne ujetnike, ki se še nahajajo v Jugoslaviji.

Mednarodna konferenca kmetijskih strokovnjakov v Ljubljani

V dvorani ministrstva za socialno skrbstvo v Ljubljani se je pričela mednarodna konferenca za zatiranje kolo-radskega hrošča. Na konferenci zastopani kmetijski strokovnjaki bodo proučili najuspešnejši način borbe proti temu največjemu škodljivcu krompirjevih nasadov — koloradskemu hrošču.

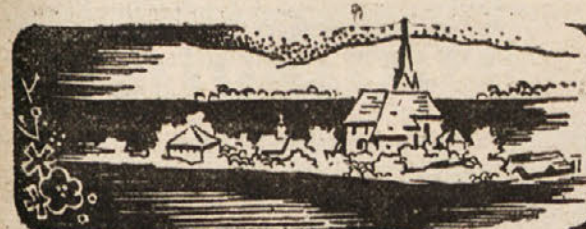
Na konferenco so prišli predstavniki vseh držav, kjer je kolorador že razpa-sen in uničuje nasade, to je iz Italije, Avstrije, Čehoslovaške in Bolgarije, naknadno bodo verjetno prišli na konferenco še predstavniki Poljske, Romunije in Madžarske.

Minister za kmetijstvo LRS inž. Jože Levstik je v imenu vlade LRS pozdravil zbrane predstavnike tujih držav. Med drugim je dejal, da je tako načrtno borbo proti hrošču v Jugoslaviji omogočila nova ljudska oblast. Pomen medna-

rodne konference pa je v tem, da se bo delo vskladilo, kajti le tako bo škodljiv-vec lahko uničen. Na konferenci bodo strokovnjaki izmenjali izkušnje in poskrbeli, da v vseh deželah začno z načrtnim uničevanjem hrošča.

Konferenco so pozdravili tudi inozemski zastopniki. Zastopnik Italije dr. Malenetti je med drugim dejal, da je ugodno presenečen nad uspehi, ki jih je dosegla Jugoslavija v borbi proti hrošču zato, ker pri uničevanju sodelujejo množice. Zastopnik iz Bolgarije je izjavil, da se je mogoče v Jugoslaviji marsikaj naučiti in da bo Bolgarija brez-pogojno sodelovala in skrbela da se za-tre koloradski hrošč.

Predstavniki tujih držav si bodo ogledali množične akcije proti škodljivcu, ki jih izvaja ljudstvo Slovenije.

Po naši zemlji

Deželna vlada v smešnih protislovjih

Že v zadnji številki »Slovenskega vestnika« smo opozorili na metode, s katerimi avstrijske oblasti ovirajo obnovo naših prosvetnih domov in hočejo tudi preprediti gradnjo doma v Žitari vesi.

Kako pravilna je naša ugotovitev, nam ponovno pokaže način reševanja problemov okoli dovoljenja za gradnjo prosvetnega doma v Žitari vesi pri deželni vladi v Celovcu.

Kakor smo že omenili v navedeni številki »Slovenskega vestnika«, so bile baje »potrebne« seje deželne vlade, ki naj bi določevale o dovoljenju ali odklonitvi gradnje našega doma.

Ko je tajnik Slovenske prosvetne zveze v soboto ponovno urgiral na deželni vladi glede tozadnega dovoljenja, mu je izjavil dr. Oberlärchner v imenu direktorja deželnega urada dr. Newoleta, da seja deželne vlade v tej zadevi še ni prišla do končnega sklepa (ali ni čudno?). Ker dr. Newoleta za razgovor s tajnikom Slovenske prosvetne zveze baje ni imel časa, mu je dr. Oberlärchner svetoval, naj se obrne na deželnega glavarja kot pristojno osebo. Ta seveda tudi ni imel časa za malega tajnika in mu je poslal svojega sekretarja dr. Loro, ki mu je razložil, da seja vlade ni razpravljala o gradbenem dovoljenju zaradi tega, ker je za to pač pristojen gradbeni referent (torej dr. Karisch) in da se deželni glavar osebno sploh ne bavi s temi vprašanji. Ob enem pa je tudi izrazil začudenje, da okrajno glavarstvo kot pristojno mesto za izstavitev gradbenega dovoljenja to zadevo ni samo rešilo.

Ob ponovni urgenci tajnika Slovenske prosvetne zveze na torej »pristojnem« mestu pa moramo na naše veliko presenečenje ugotoviti, da se hoče deželni glavar »osebno« podati v Žitaro ves in na licu mesta ugotoviti potrebo ali umestnost gradbe tega prosvetnega doma. Do njegove izjave pa gradbeni referent ne more ničesar ukreniti.

Ko se je predsednik SPZ ponovno zglasil na deželni vladi, da zahteva takojšnjo izstavitev gradbenega dovoljenja, je izvedel, da je deželni glavar že bil v Žitari vesi, da pa mora nekatere nejasnosti rešiti še okrajno glavarstvo v Celovcu. Za kake nejasnosti gre, ni mogel zvedeti, ker za nje ni vedel ne gradbeni referent ne ravnatelj deželne urada dr. Newole, deželni glavar sam pa je odšel na dopust, brez da bi bil o tem informiral svoje namestnike.

Stojimo torej pred največjo uganko, ali boljše rečeno, pred najbolj smešno prevaro in nesramno lažjo. So namreč ljudje na svetu, ki hočejo vlačiti druge za nos, se pa ob tem ne zavedajo, da zabredejo sami v protislovja, ki jih kompromitirajo do golega. Tudi tokrat leži očitno na dlani, da po naročilu dr.

Steinacherja nameravajo na vsak način preprediti gradnjo našega doma, ali pa jo vsaj zavleči na nedogledni čas. Ni jasno, ali se zavedajo blodenj, v katere jih zavaja dobrodošla pomoč svetega birokracija, da bi zakrili svoje temne namene. Pa očitno koroškim Slovincem ni mogoče priti drugače do svojih pravic, kakor da razkrinkajo vso umazano narodnostno politiko reakcionarne deželne vlade pred svetovno demokratično javnostjo.

Naše ljudstvo je že bolj zakrinkane namere teh naših najboljših prijateljev (kot se postavljajo v Londonu in pred javnim svetom) spoznalo kot izrastek

njihovega sovraštva do nas koroških Slovencev. Tokrat pa bomo mogli beležiti v dolgo vrsto podobnih postopkov proti nam en poseben primer njihove neuglajene in podle predrznosti. Ne verjamemo, da bo s takšnimi dejanji deželne vlade rasel njen ugled v demokratični javnosti, gotovi pa smo si, da bo takšno sovražno obnašanje avstrijskih oblastj samo še pojačalo borbo koroških Slovencev, v kateri vidijo edino rešitev iz te njim sovražno birokratske misere. Do skrajne odločnosti so pripravljeni koroški Slovinci braniti svoje pravice in jih bodo branili tudi v vprašanju prosvetnega doma v Žitari vesi.

Naši pionirji nam pišejo iz Jugoslavije

Sprejeli smo pismo, ki ga pišejo pionirji in pionirke Slovenske Koroške, ki se nahajajo na počitnicah v Jugoslaviji. V svojem pismu nam pripovedujejo:

Najprej pošljamo vsem našim prijateljem na Koroškem najlepše in borbeno pozdrave iz svobodne domovine Titove Jugoslavije.

Ko smo ob našem prihodu prišli preko meje, so nas na Jesenicah sprejeli pionirji in zastopnice AFŽ. Pozdravili so nas z borbeno pionirsko pesmijo, nato je bil vsak izmed nas obdarovan s sadjem, bonboni in pecivom. Medtem ko smo mi jedli, so nam pionirji iz Jesenic peli lepe pionirske in partizanske pesmi. Seveda tudi mi nismo hoteli zaostajati in smo potem, ko smo se malo pokrepčali, zapeli nekaj pesmi ter tako pokazali, da bivajo tudi na Koroškem pionirji, ki radi pojejo slovenske partizanske in narodne pesmi.

V imenu pionirjev in v imenu AFŽ za Slovensko Koroško se je zahvalila tov. Milka za prisrčen sprejem in za bogato obdaritev. Med drugim je dejala: »Naši najmlajši so dobro vedeli, kaj pomeni iti na oddih v Jugoslavijo in zato so se tudi nepopisljivo veselili. Zavedajo se tudi, da morajo z ubogljivostjo, s tovariškim obnašanjem ter z ljubeznijo do učenja dokazati svojo veliko ljubezen do naše prave domovine, Titove Jugoslavije.«

Nato je spregovorila sekretarka okrajnega odbora AFŽ Jesenice, ki je v svojih pozdravnih besedah ob koncu dejala: »Želim vam, da bi se počutili pri nas srečne in domače ter ponesli najlepše vtise nazaj na Koroško.«

Spregovorila je tudi sekretarka pionirskih odredov okraja Jesenice, ki nas je pozdravila v imenu vseh pionirjev okraja Jesenice, ki se nahajajo tudi vsi v počitniških kolonijah.

Se nekaj časa smo se zadržali na Je-

senicah, nato smo nadaljevali pot v Ljubljano, drugi dan, bila je nedelja, pa smo prispeli v Ribnico, kjer se zdaj nahajamo.

Opisali vam bomo v kratkem naše življenje tukaj v počitniški koloniji: Ob pol sedmi uri zjutraj vstanemo, takoj nato gremo k jutranji telovadbi, ki nam pomaga, da se docela prebudimo. Nato se zberemo v kopalnici, kjer se pošteno umijemo, potem pospravimo še naše postelje in sobe, ob osmi uri pa gremo na zajtrk, ki nam vsak dan neverjetno dobro tekne.

Po zajtrku se odpravimo v »šolo«, kjer se učimo prave izgovorjave slovenskih besed. Med seboj si v lepi pisni slovenščini pripovedujemo vse podrobnosti, ki smo jih doživeli prejšnji dan, pripovedujemo si o stvareh, ki smo jih videli na zadnjem sprehodu. Na ta način se učimo našo materinščino, slovenski jezik, ki ga vsi tako ljubimo in se ga na Koroškem ne moremo učiti, ker nam tamkajšnje reakcionarne oblasti ne dajo slovenskih šol.

Ob deveti uri dobimo mleko, nato pa gremo na fizikalne vaje in igre, ki trajajo do kosila.

Po kosilu, ki je ob 12. uri, gremo do pol tretje ure spat, potem pa na sprehod, ki se ga vsak dan veselimo. Če gremo daleč, vzamemo tudi malo seboj. Zvečer ob sedmi uri imamo večerjo, umivanje in nato se vležemo k počitku.

V Ljubljani so nam obljubili, da gremo tudi na morje, nakar se še prav poseben veselimo. Ogledali si bomo tudi Postojnsko jamo ter pionirsko železnico v Ljubljani.

V domu smo razdeljeni v dve četi. Pionir, ki je bil čez dan najbolj pridni, sme naslednji dan pri jutranjem zboru dvigati zastavo. Zato vsi tekmujejo med seboj in si prizadevamo, da bomo res pridni in vredni imena Titovih pionir-

jev. Mi pionirji se hočemo z našo poštenostjo, iskrenostjo in neuklonljivostjo oddolžiti našim starejšim tovarišem, ki se borijo za svobodo naše ljubljene Slovenske Koroške, hvaležne se hočemo izkazati našim partizanom — junakom, ki so žrtvovali svoja mlada življenja za osvoboditev svojega in našega naroda.

Še enkrat vsemu slovenskemu ljudstvu na Koroškem najiskrenejše pozdrave.

Za domovino s Titom — naprej!
Pionirji Slovenske Koroške v počitniški koloniji v Ribnici na Dolenjskem.

ŽELEZNA KAPLA

SPZ »Zarja« v Železni Kapli ponovi na praznik Vnebovzetja M. Dev., dne 15. avgusta t. l. ob pol 12. uri dopoldne v kinodvorani v Železni Kapli igro »Miklova lipa«.

Vsem, ki poznajo povest o »Miklovi lipi« iz Slovenskih večernic, bo živa slika na odru še živeje pred očila borbo našega ljudstva v pretekli dobi proti tujim osvajalcem, vpadnikom in roparjem, ki so ogrožali naše slovenske kraje in domove naših prednikov. Prikazuje nam vpad Turkov in njih janičarjev v Železno Kaplo in okolico. Opozorjamo vse one, ki na ta dan pridejo v Železno Kaplo, da te prilike ne zamudijo. Odmore bomo skrajšali z našo lepo slovensko pesmijo.

SPZ naznanja

SPD »Edinost« v Škofičah priredi v soboto, dne 7. avgusta 1948 ob 20. uri svoj redni občni zbor.

Vsi člani društva naj se ga udeležijo!

Kmečko prebivalstvo in delavci!

V nedeljo 8. avgusta 1948 vsi k

JESENIKU V LIPU

na

dan kmečkega dela

s

tekmo kosev in strojno žetvijo

Na sporedu so še nastopi tamburašev in pevcev in šaljivi prizori. Kot zaključek ljudski ples.

Pričetek ob 3. uri popoldne.

K obilni udeležbi vabi

Kmečka zveza za Slov. Koroško

Prodajam nov »agregat«

(Licht-agregat), T. L. G. 800, F. 43568, W. 17 — 5, amp. 46, watt 800, število obratov v 1 minuti 1.070, leto izdelave 1941, za šilingov 4.000.

Ponudbe na upravo »Slovenskega vestnika«, Celovec - Klagenfurt, Völkermarkter-Strasse 21.

POPRAVEK

V zadnji številki smo prezrli tiskovno napako, ki se je vrinila v članek pod naslovom »Vseslovenska kmetijska razstava v Pragi« na 4. strani. V 4. odstavku članka se mora pravilno glasiti 1331 stotov ter 1277 stotov krompirja na 1 hektar.

LOJZE UDE:

PONATIS IZ
»NOVEGA SVETA«

**KDO JE BIL
PRIPRAVLJEN BORITI SE ZA
SAMOSTOJNOST AVSTRIJE?**

Iz dokumentarnega gradiva Schmidtovega procesa pa je mogoče sklepati na to, da je prav navdušeni sprejem avstrijskega prebivalstva spravi Hitlerja na misel, da Avstrijo popolnoma priključi in v vsakem pogledu sousmeri z Nemčijo. Iz izjav Miklusa, Schmidta ali celo Seyss-Inquarta ali Rinnerja je razvidno, da je bilo prvotno dogovorjeno s Hitlerjem ali Göringom tako, da Avstrija vendarle ohrani neko avtonomijo, avtonomijo seveda, kakor je v nacističnem režimu edino možna, v obliki toleriranja nekkih sil, ki nacizmu niso nevarne ali, ki so bile pripravljene nacizem v borbi proti komunizmu podpirati. In tega je bilo v Avstriji vedno več kot dovolj. V tej smeri je zlasti značilna izjava dr. Johanna Schwarzenberga, legacijskega sekretarja pri avstrijskem poslanstvu v

Berlinu, ki pripoveduje o razgovoru z Göringom takoj po anšlusu tole: »Göring je pripovedoval o vmršitvanju nemške vojske in je rekel »S Hitlerjem sva si bila tedaj edina, da mora Avstrija dobiti neko avtonomijo«. Nato je pripovedoval Göring, da je potem, ko je poslušal pozdravno vriskanje iz Linza, poslal z aeroplanom kurirja k Hitlerju v Linz s sporočilom: Ko sta navdušenja in sprejem tako dobra, zakaj ne bi opravili zadevo temeljiteje? Istočasno je poslal Hitler kurirja h Göringu z vprašanjem, kaj misli v popolni priključitvi Avstrije k Nemčiji. Oba kurirja sta se v zraku križala. Sklep, naj se Avstrija zbrše, je bil storjen šele po sprejemu v Linzu (stran 201). Četudi morda ni bilo vse tako, kakor Göring pripoveduje, značilno je le, da se je mogel Göring sklicevati

na navdušeni sprejem nemške vojske po Avstriji, ko je pred nekaterimi Avstriji iz konzervativnega tabora zagovarjal popolno priključitev Avstrije k Nemčiji. Resnica je torej še mnogo bolj žalostna: ne samo, da ni bilo nobenega odpora, velike množice Avstrijcev so sprejele Hitlerjevo vojsko z navdušenjem, ki mu v zgodovini sprejemanja tujih vojsk po prebivalstvu »napadenih« držav ni enakega. Velika večina Avstrijcev je občutila vkorakanje Hitlerjeve vojske kot osvobodjenje in le malo je bilo tedaj takih, katerih odpor je bil res v tem, da so za okenskimi gardinami, kakor je bilo brati v enem od spominjskih člankov, gledali na nemško vojsko in stiskali pesti.

V tej zmedeni miselni nejasnosti, oportunistična in izdajstva je bila zopet komunistična stranka, ki je prva izrekla jasno besedo. V noči od 11. na 12. marec 1938 je izdal centralni komite komunistične stranke naslednji proglas:

»Naj vedo nemški fašisti, naj sliši vsi civilizirani svet, da avstrijski narod ne bo nikdar in nikoli priznal te tuje, z bajoneti in s terorjem upostavljene oblasti. S smrtnim sovraštvom stoji avstrijski

narod fašističnim tiranom nasproti.

Četudi Hitlerjevi topovi 11. marca triumfirajo, se je tega dne začela zadnja osvobodilna borba avstrijskega naroda. Končala se bo s porazom diktature Hitlerjevih bajonetov.

Narodi Evrope! Narodi sveta! Poslušajte glas Avstrije! Poslušajte glas naroda, ki ljubi svobodo in neodvisnost nad vse, naroda, katerega kulturo ljubi ves svet in ki ni nikomur sovražnik. Poslušajte njegov glas in pomagajte, pomagajte, pomagajte!

Ne dovolite, da bi bil ta narod oropan svoje samostojnosti, svoje krasne kulture in svoje svobode! Ne gre samo za obstoj te dežele, ne samo za mir ob Donavi, temveč za mir Evrope. Ti javni pirati in nosilci vojne bodo jutri prav tako udarili proti kakemu drugemu narodu!

Učite se na primeru Avstrije! Vsak umik, vsaka kapitulacija pred temi nosilci vojne daje nacifašizmu pogum za nove napade. Hitler noče nobenega mira, hoče le eno: da marširajo njegovi bajoneti. Hitler sovraži fronto miroljubnih narodov, on hoče obvladati narode. (Dalje.)

DELOVNO LJUDSTVO

BOLGARIJE

IZGRAJUJE SVOJO DOMOVINO

O Bolgariji vemo mnogo premalo; ne zavedamo se dovolj, kako blizu nam je po vsem svojem duhu in svoji borbi za lepšo bodočnost. Spričo delovnega ljudskega poleta v naši matični državi Jugoslaviji se nam zdi na prvi pogled nekaj povsem vsakdanjega, ko zvemo, da se tudi v Bolgariji manifestira povsod ustvarjalna vnema v nešteti velikih in manjših delih. Kako globoko pa posega to vse v družbeno življenje in vpliva na njegov razvoj ter kako široko je zajelo ljudske množice, nam stopi pred oči šele če stalno spremljamo ustvarjalno kipeenje bolgarskega delovnega ljudstva.

Če omenimo nekaj števil, z njimi si eer ne bomo mogli zajeti in izčrpati novega bolgarskega življenja, toda potrebne so, da spoznamo vsaj množičnost ustvarjalnega gibanja, kot poglavitno značilnost sedanjega bolgarskega življenja in prizadevanja za družbeno preobrazbo.

Zgodovinsko zaslugi za prerod Bol-

garije ima Domovinska fronta, ki je bila ustanovljena v najbolj črnih dneh med zadnjo vojno — 17. julija 1942. Tistega dne je radijska postaja »Kristo Botev« kot glasnik bolgarskih borcev proti fašizmu in okupatorju objavila program DF. Tedaj se je začela hkrati z borbo za osvoboditev dežele tudi družbena revolucija, ki je dobila svoje potrdilo 9. septembra 1944, na dan, ki je postal praznik bolgarskega ljudstva; narodna svoboda je bila izbojevana in Domovinska fronta je prevzela oblast. Toda 9. septembra je Bolgarija stopila šele na novo pot do lepše prihodnosti: tedaj se je začel boj za trdne ekonomske temelje nove države. Kakor je zapisal začasni predsednik Ljudske republike Bolgarije dr. Vasil Kolarov, je program Domovinske fronte prav tako socialno-ekonomskega kakor političnega značaja. Brez izpolnitve družbeno-gospodarskega programa si ni mogoče misliti tudi politike Domovinske fronte.

Dveletni plan vsebuje glavne naloge nove Bolgarije

Sedanje glavne naloge nove Bolgarije niso lahke. Stara Bolgarija je bila zaostala kmetijska dežela. S kmetijstvom se preživlja okrog 80 odstotkov prebivalstva. Dežela ima približno 6.705.000 prebivalcev (torej pičlo polovico prebivalstva Jugoslavije). Pogoji za industrializacijo in elektrifikacijo so dani. Dežela mora dobiti dovolj močno industrijo, ki bo omogočala tudi modernizacijo kmetijstva. Naloge industrializacije in elektrifikacije Bolgarije so v marsičem precej podobne kakor v Jugoslaviji. Zato tudi v Bolgariji gradijo pospešeno predvsem elektrarne, železnice in tovarne. Jasno je, da tako velikih nalog ni mogoče izpolniti brez primernega načrta; zajeli so jih v dveletki. Seveda bi gospodarski načrt ne bil življenjski, če bi ga ljudstvo ne sprejelo kot svojega in če bi ga ne izpolnjevalo z brezmerno

vnemo in požrtvovalnostjo. V tem pogledu bolgarsko ljudstvo prav nič ne zaostaja za narodi nove Jugoslavije.

Sindikalne organizacije na delu tekmovanja

Da je postalo tekmovanje za izpolnitev dveletke vseljudo, imajo veliko zaslugi bolgarske sindikalne organizacije. Združujejo okrog četrt milijona delovnih ljudi. Približno 70% pride na delavstvo. Bolgarsko delovno ljudstvo ima velik smisel za sindikalno organizacijo, tako da sindikati v resnici zaslužijo ime — množična organizacija. Kako globoko posega v vse življenje sindikalno gibanje, se kaže zelo živo iz glasila Splošne delavske sindikalne zveze »Trud«, ki izhaja vsak dan in ki ga stalno polnijo poročila o številnih delavskih tekmovanjih, pa tudi o velikih delovnih zmagah.

Mladina - ponos Bolgarije

Tudi Bolgarija se lahko prav tako ponaša s svojo mladino kakor Jugoslavija. V Bolgariji so delovne brigade množičen pojav; ne sestavlja jih le mladina, temveč jih ustanovljajo skoraj v vseh večjih delovnih kolektivih. To je prišlo zlasti do izraza sedaj med žetvijo, ko se je še bolj utrdila zveza med delavstvom in kmečkim prebivalstvom. Ustanovljene so bile neštete žetvene delovne brigade, ki so pohitele na pomoč kmetom, da je bila žetev pravočasno opravljena. Na podeželju namreč zelo primanjkuje moči, zlasti spričo pomanjkanja kmetijskih strojev. Vendar je treba naglasiti, da je povsod vzgled — mladina. Njene

delovne brigade so v prvih vrstah nešteti bitki za izpolnitev dveletke.

Dimitrovgrad — mesto, ki ga še ni na zemljevidu

Posebno pozornost je treba posvetiti graditvi Dimitrovgrada ob reki Marici. Na kraju, kjer zdaj rase veliko industrijsko središče, ob vzhodu rodokopskega gorovja, sta bili doslej le manjši naselji: železniška postaja (»gara« po bolgarski, zato kraj imenujejo Gara Rakovski) in na drugem bregu Marice Mariino. Lansko leto so oba kraja slove-

sno proglasili kot skupno občino: mesto Dimitrovgrad. Kraj za novo mesto ni izbran na slepo. To je na premogu zelo bogata kotlina. Razen tega pa bo tudi reka dajala električno energijo, in sicer za veliko tovarno dušika. To je eno najbogatejših ležišč črnega premoga v Bolgariji. Dani so vsi pogoji za razvoj močne industrije. Razen tovarne dušika in umetnih gnojil gradijo tudi veliko ce-

Najlepše delavsko naselje

Sedanji Dimitrovgrad šteje okrog 9000 prebivalcev. Kakšen pomen pa bo imelo za vso deželo, sprevidimo že iz tega: ob koncu leta 1949 bo štel že 30.000 prebivalcev, to se pravi, da se bo v dobrih dveh letih več kakor potrojilo. Že v petih letih pa bo Dimitrovgrad štel 50.000 prebivalcev. Gre torej v resnici za veliko novo mesto, ki se bo uvrstilo med največja bolgarska mesta. To bo hkrati najlepše ter najbolj moderno delavsko naselje v Bolgariji. Stanovanjskega dela ne bodo sezidali ne-

mentarno. Nadalje bodo zgradili tovarno za konzerviranje sadja in sočivja. V kraju samem že obratujeta premogovnik in elektrarna »Marica I«. Zgradili pa bodo še elektrarno »Marica II«. Kako mogočno industrijsko središče se je začelo tu razvijati — rasti izpod rok mladinskega delovnega bataljona »Mlada garda«, sprevidimo že po količini gradiva, ki ga je država preskrbelja za sedanja dela: 230.000 ton cementa, 430.000 kubičnih metrov lesa, 300 milijonov zidakov in milijon kvadratnih metrov stekla. Uvoziti bodo morali dva milijona metrov vodovodnih cevi in betonskega železa, ker Bolgarija še ne izdeluje teh izdelkov. Kemijna tovarna bo izdelovala na leto 30.000 ton amonjaka, 60.000 ton dušične kisline, 40.000 ton kalijevega solitra, 50.000 ton nitrofosfatne kisline itd.

posredno ob tovarnah, ker bi stanovalec pogrešali čisti zrak. Začeli so že graditi stanovanjsko naselje za delavstvo cementarne »Vulkan«. Zidajo na položnem področju rodopskih obronkov. V novih hišah se bo kmalu naselilo okrog 4000 delavcev s svojimi družinami. Toda to je le del naselja, ki ga zdaj gradijo. V bližnji prihodnosti bodo nastale tam številne ulice med parki in vrtovi, kjer bodo zgradili razen stanovanjskih hiš tudi gledališče, bolnišnico, igrišča, javna poslopja itd.

Prva toplotna centrala na Balkanu

Govorili bi lahko še o številnih drugih večjih javnih delih v Bolgariji, vendar ni mogoče izčrpano opisati vsega, kar zdaj nastaja pod ustvarjalnimi rokami ljudstva. Posebno veliko pozornost in ogromne napore posvečajo elektrifikaciji, ki je temelj gospodarskega preroda dežele. Omogočila bo razvoj industrije. Lansko leto so položili temelje kaloričnega elektrana v Sofiji. Toda to ni le elektrarna, temveč toplotna centrala, ki jo imenujejo TEC »Nadežda« (Toplo-električeskata centrala). Uporabljala bo premogovni prah perniškega premogovnika. Ne bo dajala le električnega toka, temveč po vodovodnih ceveh paro s temperaturo 140 stopinj Celzija za gospodinjstva ter ogrevanje stanovanj. Centrala bo tako močna, da bo lahko ogrevala stanovanja 12.000 do 13.000 družin pri temperaturi — 20 stopinj Celzija. To bo prva toplotna centrala na Balkanu.

Bolgarska energetična industrija

V Bolgariji so ugodni pogoji za razvoj industrije prav zaradi močnih vodnih sil. Znano je da se bo proizvodnja

električne energije v Jugoslaviji med petletko povečala za približno štirikrat ter bo znašala leta 1951 4.35 milijarde kilovatnih ur. Zdaj si pa oglejmo nekaj števil o Bolgariji! Do leta 1960. bo znašala proizvodnja bolgarskih elektran okrog 3 milijarde kilovatnih ur. Pri tem ne smemo pozabiti da je Jugoslavija dvakrat večja. Zdaj je proizvodnja električne energije v Bolgariji seveda sorazmerno majhna. Lani je 44 hidrocentral, 16 kaloričnih elektran in 55 elektran na Dieslove motorje proizvedlo 440.500.000 kilovatnih ur električne energije. Letos mora znašati proizvodnja 580.000.000 kilovatnih ur. Zgradili bodo še 19 hidrocentral in 14 kaloričnih elektran z zmogljivostjo 232.900 kilovatnih ur. Do leta 1950 bo zmogljivost elek. znašala 1.360.000.000 kilovatnih ur. Med dveletko bo sedanje pomanjkanje po električni energiji premagano. Med samo dveletko bodo zgradili 16 hidrocentral in 12 kaloričnih elektran z zmogljivostjo 253.000 kilovatnih ur. Zdaj elektrarne izpolnjujejo dveletko.

Težka industrija

Nagel razvoj industrializacije bi ne bil mogoč brez tesnega gospodarskega sodelovanja s Sovjetsko zvezo, ki nesebično podpira Bolgarijo pri njenem prizadevanju za gospodarsko samoosvojitve. Po novi trgovinski pogodbi med Bolgarijo in Sovjetsko zvezo bo Sovjet-

ska zveza dajala Bolgariji številne industrijske stroje in surovine, razen tega ji pa bo tudi nudila kredit 5 milijonov dolarjev. Brez te pomoči bi ne bilo mogoče opremiti velikih novih tovarn, na primer cementarne »Vulkan« v Dimitrovgradu in toplotne centrale »Nadežda« v Sofiji ter nešteto drugih tovarn. Težka industrija je še zelo slabo razvita. Za njen razvoj pa nudijo ugodne pogoje bogata ležišča dobrega premoga. Proizvodnja bolgarskih premogovnikov je znašala lani 3.509.000 ton premoga. Letos pa mora doseči 4.500.000 ton in prihodnje leto ob koncu dveletke 4.900.000 ton. Z mehanizacijo premogovnikov ter razširjenjem se bo proizvodnja do l. 1955 povečala na 6.000.000. Na splošno je rudarstvo šele na začetni razvojni stopnji. Proizvodnja železne rude, lignita, mangana, bakra, svinca, kroma itd. znaša le okrog 200.000 ton na leto. Ob koncu dveletke se bo pa povečala za 55 odstotkov. Dveletka določa graditev plavža za elektrometalurško predelavo rude z zmogljivostjo 6000 ton ter zgraditev jeklarn in valjarn, tako da bo proizvodnja letos znašala 2400 ton litega, 2800 ton kovanega in 800 ton valjanega železa.

da jim vrže zrnja, preden odidejo spat. Od nekd daleč je slišala glas Lojza, ki je očetu pripovedoval, s čim pitajo živino.

Da, strašno daleč je bil ta glas. Samo nje ni klical, samo o njej ni nihče govoril. Samo nanjo so pozabili, samo nje ni nihče potreboval.

Ne, nje ni nihče potreboval.

Vse, kar je še videla, je bilo, kako je Jakob šel po vrtu za hišo. Tam so nekoč zdavnaj hodili k sosedovim. To je še videla. Tja gre, kamor ona že tri leta ni stopila. Gre, in tam mu bodo poslednjič povedali.

Tako se je njena pot zaključila.

Naj bodo za vekomaj prokleti, ki so prišli ubijati našo srečo, je še dahnila. Bila je njena poslednja molitev. Bila je strašna molitev srca, ki je tako neskončno želelo živeti, ki je želelo tako neskončno ljubiti in se vsaj malo radovati vsemu, pa ni moglo, ni smelo. Ne, to srce ni moglo živeti v spoznanju, da ne bo deležno niti malo tiste sreče, ki jo bodo uživali vsi drugi, tudi tisti, ki so trpeli ta leta. Njej ni bila dana ta sreča.

Ko so jo našli, je bilo prepozno, da bi kljub vsemu mogla stopiti z drugimi v novo življenje. (Konec.)

ŽENA

MIŠKO KRANJEC

Videla je samo še v prividu. Videla je sobo, kamor so stopili Jakob in njena otroka. Tam so zdaj, v tisti sobi, kjer je potekalo toliko let lepega in srečnega življenja. Tam je zdaj vse pripravljeno za sprejem njega, ki se je vrnil. Bog ve, če se bo Jožica spomnila, da mu postreže, kakor ji je bila naročila? Poskrbela je, da mu samo prinese na mizo. Tudi pijača je že pripravljena. Dolgo pot je imel in se je utrudil.

Ampak, če je že vse izvedel, mu prav gotovo ne bo nič teknilo. Poznala ga je — kadar mu je kaj naspelo, se ni razjezil, samo dotaknil se ni ničesar. Ne, tudi zdaj se ne bo. Zdaj sedi za mizo, podprl je glavo z desnico in se zagledal skozi okno; ne da bi gledal, kaj je zunaj, marveč kakor bi hotel dati svojim mislim prostora, poti v daljavo, v minule, nikdar povratne čase; kakor bi hotel uganiti, kaj se je zgodilo in kako se je moglo zgoditi kaj takega.

Da, zares, kako se je moglo zgoditi.

Vojna je kriva, je dahnila Marija

predse. Ta prokleta vojna. Zato je nastala, da ubija ljudem srečo, tistim, ki so mirno in pošteno živeli. Tam nekje v svetu se je rodil zloben človek, ki si je izmislil vojno, tam so bili ljudje, ki se jim je zahotelo oropati svet sreče in miru. Prišli so in ubijali. Niso ubijali samo ljudi, bitja, ubijali so tudi duše. Ubijali in ubili. Ubili tudi v Mariji vse in ta bedna Marija zdaj ne more živeti s svojo mrtvo, ubito dušo.

Prokleti vsi, je dahnila Marija, ki so prinesli vojno, ki so prišli ubijati človeku dušo, ki so prišli skruniti njegovo poštenost, ki so prišli, da ubijejo za vekomaj njegovo srečo...

Slonela je tam, s čelom ob opeki in jokala in ni videla, kako se večeri, kako so sence padle po vsem dvorišču, komaj od daleč je slišala, kako je v hiši zaživelo, kako je nekdo hodil po staji, kjer so bile krave in kako je konj bil s kopitom ob pod. Od nekd daleč je prihajal glas Jožice, ki je klicala kokoši,

Izdajatelj, lastnik in založnik lista: Dr. Frano Petek, Velikovec. Glavni urednik: Dr. Franci Zwitter; odgovorni urednik: Franci Ogriš, oba Celovec, Salmstraße 6, uprava: Celovec, Völkermarkter Straße 21. Dopisi se naj pošiljajo na naslov: Celovec (Klagenfurt), Postamt 1., Post-schließfach 272. Tiska: »Kärntner Volkverlag G. m. b. H.«, Klagenfurt, 10.-Oktober-Straße 7.